

QÜESTIONS LITERÀRIES

DEMANO LA PARAULA

ACABO de llegir la crítica d'una obreta catalana, crítica que publica avui un important diari de Barcelona en la seva secció de «Publicaciones recibidas», i corre-cuita prenc la

ploma i escric aquestes ratlles.

Crec que dec fer-ho, tant per les meves aficions de tota la vida, com per l'impuls espontani de sortir en ajuda de qui, encara que no m'ho demani, mereix tenir al costat qui el defensi de censures injustes i gens fonamentades.

Consti que no conec ni a l'autor del llibre, ni a l'anònim crític del diari de referència, i que no em mou, doncs, cap afecte personal, sinó la por de què certes opinions errònies puguin desencaminar a la joventut estudiosa i aimant de les gaies lletres, que amb tant d'entusiasme es conreen en nostres dies.

El llibre, que es titula «L'Anima encesa», és un volum de 130 pàgines, d'En Josep Pous i Tió, i el crític copia una composició, la titulada «Extasi», en versos de vuit síl·labes, alabant-la, però afegint: «pasando por alto los defectos de acentuación rítmica».

Primera afirmació errònia, ja que no hi ha cap llei que mani que els versos octosíl·labs portin, *forçosament*, accentuació determinada (fora de les penúltimes síl·labes), ni cap autor que ho defensi ni ho practiqui.

Ja en tornarem a parlar més avall, d'això.

Diu, seguidament, el crític:

«Lástima que el novel autor—lo creemos novel—vista algunas de sus composiciones con ropaje defectuoso, ya que olvida a menudo que la poesía es ritmo, y que los versos se miden por el oído, porque

son melodía, y que el acento que carga necesariamente en determinadas sílabas, de no sujetarse a reglas, produce las disonancias que notamos en algunos de sus versos.»

«Gracias a este defecto (que no es flojo), sus «Aires de pagesía» resultan duros al oído por la casi siempre descuidada acentuación, y como de esa acentuación nace la cadencia, y no existe en muchos de sus versos, de ahí que carezcan de la armonía que les da encanto.»

Molt ben dit tot això del *ritmo* i de la *melodía*. En quant a lo de l'accent, *que carga necesariamente en determinadas sílabas*, ho generalitza massa el crític, ja que, tal com ho diu, tots els versos han de tenir, *necessàriament*, accentuades certes síl·labes; i no és veritat. Els d'onze síl·labes corrents, sí; com també els de deu, accentuades les tres, sis i nou constantment, i molts dels que s'escriuen per a ésser posats en música; però els demés, els de cinc, sis, set, vuit, dotze, catorze, etc., no han de tenir una accentuació fixa, determinada, uniforme.

Segueix el crític:

«En «Flor de Lliri i el Joglar» se nota el mismo defecto, como puede comprobarse fácilmente comparando las dos siguientes cuartetos, perfecta la primera:

Per què esteu trist i us llanguideix el rostre?
I els vostres ulls, amor, han de plorar?
Hom hi aprèn d'estimar al costat vostre...
... i, sempre igual, sempre mirant al mar...

Sé que vos plau la remor de les ones
que esbojarrades es van capdellant,
i us endolceixen les vostres estones
i ses balades oïu ple d'encant.»

I la segona *cuarteta* (serventès, com l'altra) també és perfecta, dic jo.

En què creu que consisteix la imperfec-

ció, en no portar accentuades les síl·labes sexta o quarta i octava, com l'estrofa primera?

Que no sap el crític qui si bé és cert que els endecasíl·labs corrents, els clàssics, els més usats i coneguts, han de tenir accentuació determinada, n'hi ha uns especials, que porten accentuades constantment la quarta i sèptima síl·labes?

Segons es veu, no ho sabia el crític, quan diu lo que diu.

Serà defecte si en mig d'una composició de versos d'onze síl·labes corrents n'apareix algun accentuat en la quatre i set; però no ho serà quan l'autor n'escriu tota una estrofa, com en el cas present, car demostra que ho ha fet a posta.

I dir que això és una imperfecció, anònim crític, és tirar per terra una de les cançons més tendres, més ingènues, més populars de la nostra terra, el *Tan-taran-tan*, accentuada com aquesta *cuarteta imperfecta*.

Recordi's, sinó, l'estrofa que comença :

Què li darem al Fillet de Maria;

o l'altra :

No ploris, no, manyaguet de la mare;

i la tant sabuda :

Tan-taran-tan que les figues són verdes, etc.

Però no està content encara el censor barceloní, i rebla el clau més i més, afegint:

«En sus «Aires de pagesía» es donde se nota mayor descuido en la cadencia. Cojamos al azar una cuarteta cualquiera para demostrarlo, y se verá el defecto de acentuación :

Que és pla~~en~~**ta** aquella en**tr**ada
de la rús**te**ga mas**ia**
en qu**ina** tosca fat**x**ada
hi ha el vell rellotge de sol!
Fins les eures s'hi ~~err~~apen,
com tenint-ne gelos**ia**,
i en la ver**ne**da hi sospira
cada ~~ma~~**tí** un rossinyol!

Fijese el autor en donde carga el acento —que es en lo impreso en negritas—, y se convencerá de lo que decimos.»

De lo que es convencerà, l'autor, és de què el crític va del tot equivocat.

On ha vist aquest que els versos de vuit síl·labes (car els de setze copiats estan for-

mats de dos de vuit cada un) hagin de tenir *forçosament* accentuada la tercera, ni la quarta, ni cap, fora de la penúltima?

En quina llei i en quin poeta s'apoya per a sentar tal afirmació, quan inclòs els tirànics preceptistes de primers del segle passat *recomenaven* accents determinats, però no deien que fos defectuosa una composició de vuit síl·labes que no els portés on ells deien?

Podria citar-me una sola composició octosíl·laba, castellana o catalana, en la que hi hagi *constantment* l'accent en la tercera, com sembla vulgui defensar el crític, ni en cap altra fixa?

Precisament de la varietat de col·locació d'accents depèn la riquesa del ritme i melodia en certes composicions de versos curts, fugint de la monotonia d'una accentuació uniforme.

En el mateix nombre del diari que porta la crítica que comento, apareixen varies composicions festives, en les que pot veure el crític com no es compleix lo que sembla que ell diu.

Es llegeix en una :

He de objetar, sin embargo,
que es un error, y no flojo,
que les mandemos tabaco
del que expende el monopolio.

On hi ha tres versos amb accent en la quarta síl·laba i un en la tercera, i són perfectament harmònics; en canvi, resulten assonats els versos primer i tercer, que deurién ésser lliures, i això si que és defecte o incorrecció.

I acaba el crític :

«Nosotros creemos esos defectos más bien hijos del descuido que del desconocimiento de la materia, y nos placaría sobremanera leerle enmendado de él en otras producciones de su musa.»

No són fills del descuit ni de res, per la senzilla raó de no ésser defectes.

Bo és combatre determinades llibertats de forma i de fons de certs poetes modernistes, però venir amb exigències, filles d'un criteri migrat, i sentar afirmacions errònies, no ha de passar sense la respectuosa protesta de quins aimen a la joventut estudiosa que puja, i no volen que s'esgarriï per viaranys literaris indeguts.

Per això he demanat la paraula.

JOSEP CIURANA